

GUVERNUL
REPUBLICII MOLDOVA

PRIMĂRII
PUTERNICE
LOCALITĂȚI DEZVOLTATE

Satul meu - primăria noastră

GHIDUL CETĂȚEANULUI

Amalgamarea voluntară a primăriilor

Ce se schimbă pentru localnici?

Unde vor fi serviciile?

Ce drepturi au localnicii?

Câți bani va primi noua primărie?

CUPRINS:

Despre acest ghid	3
Ce trebuie să știe un cetățean despre amalgamarea voluntară?	3
Ce NU se schimbă?	4
Ce se schimbă?	6
O primărie mai puternică pentru fiecare comunitate	6
Investiții concrete prin triplarea stimulentei financiare	6
Accesul la fonduri europene - oportunitate istorică	7
Serviciile rămân aproape de dvs.	7
Centrul Unificat de Prestare a Serviciilor (CUPS)	7
Drepturile dvs. în procesul de amalgamare	8
Dreptul de a fi informat	8
Dreptul de a participa la consultări	9
Dreptul de a formula observații și de a primi răspuns	9
Dreptul de a asista la ședințele Consiliului Local	9
Cum vă implicați în proces	10
Participați la adunările publice	10
Depuneți observații scrise	10
Informați-vă din surse oficiale	10
Întrebări frecvente	12

Ce trebuie să știe un cetățean despre amalgamarea voluntară?

Poate ați aflat că primăria din localitate intenționează să se unească cu una sau mai multe primării vecine. Acest proces se numește amalgamare voluntară și este inițiat de consiliul local la propunerea: primarului, $\frac{1}{3}$ din consilierii locali aleși, sau a cetățenilor cetățeni, dacă inițiativa este susținută de cel puțin 10% din numărul persoanelor cu drept de vot care domiciliază în localitatea respectivă. Procesul se desfășoară cu sprijinul Guvernului Republicii Moldova.

Încrederea oamenilor în stat se construiește în fiecare zi prin decizii transparente, servicii mai bune și printr-o guvernare care implică cetățenii săi. Pentru ca în comunitățile noastre să existe condiții mai bune de viață, avem nevoie de primării puternice, cu mai multe capacități și resurse. Amalgamarea voluntară este o oportunitate de a face acest lucru posibil.

În Republica Moldova, sunt 892 de primării, din care peste 87% administrează comunități mici, cu mai puțin de 3.000 de locuitori. În aceste condiții, este dificil să fie asigurate servicii publice de calitate și investiții suficiente pentru dezvoltarea comunităților. O primărie mică, cu 500 sau 2.000 de locuitori, are mari dificultăți în recrutarea unui specialist în achiziții publice, nu poate gestiona proiecte europene complexe, nu poate investi suficient în drumuri, în rețele de apă sau în grădinițe. Acest lucru se întâmplă nu din lipsa de voință a primarului sau a funcționarilor locali, ci pentru că resursele financiare și umane sunt limitate. Cheltuielile administrative (salariile funcționarilor și cheltuielile pentru utilități) absorb în medie 30% din bugetul local, astfel spațiul bugetar pentru investiții reale în dezvoltarea localității devine semnificativ mai mic.

Între 2014 și 2024, populația Republicii Moldova a scăzut cu aproximativ 13,9%, iar comunitățile sub 3.000 de locuitori au pierdut 32,7% din populație în aceeași perioadă, adică de peste două ori mai mult decât media națională¹. Mai puțini locuitori înseamnă mai puține venituri la buget și, automat, mai puține posibilități de dezvoltare. În același timp, tot mai mulți cetățeni aleg să se stabilească în localități mai mari, unde serviciile sunt mai bune, ceea ce evidențiază diferențele dintre capacitățile administrațiilor mici și cele mari.

Inegalitatea în dezvoltare este o altă problemă cu care se confruntă primăriile mici. Din cele 34% de gospodării din țară fără apeduct, circa 80% se află în primăriile care au mai puțin de 3.000 de locuitori. Altfel zis, din 10 gospodării fără apeduct, 8 sunt în primăriile mici, care au sub 3.000 de locuitori. Situația este similară și în cazul gospodăriilor fără canalizare publică, unde 77% din casele care nu sunt conectate la o rețea publică de canalizare sunt în primăriile de sub 3.000 de locuitori.² Totodată, spre deosebire de o primărie mare, ponderea veniturilor proprii în bugetul unei primării mici este de doar 11%, iar 50-60% din resurse vin de la bugetul de stat³.

¹ Analiza proprie pe baza datelor finale de la Biroul Național de Statistică (la 01 ianuarie 2024)

² Recensământul Populației și Locuințelor, 2024

³ Ministerului Finanțelor, 2024

Amalgamarea voluntară vine ca soluție practică la aceste probleme. Prin unirea mai multor primării se creează o administrație mai mare și mai puternică, cu mai mulți angajați specializați, cu un buget consolidat și cu acces la fonduri europene pe care primăriile mici nu le pot accesa astăzi.

Primării mai mari înseamnă primării mai puternice: servicii mai bune, infrastructură modernizată și mai multe resurse pentru oameni.

Reforma administrativ-teritorială, prin care localitățile se unesc pentru a deveni mai puternice, este un pas firesc spre modernizare. Majoritatea țărilor europene dezvoltate, precum Danemarca, Suedia, Germania, Letonia sau Estonia, au făcut deja acest lucru cu succes și au reușit să le asigure cetățenilor un nivel ridicat de trai. Experiența lor ne arată clar: pentru ca o comunitate să prospere, avem nevoie de primării capabile și consolidate. Din păcate, o administrație fragmentată, cu zeci de primării mici care abia supraviețuiesc și primari care nu au bugetul necesar pentru a rezolva problemele oamenilor, nu va putea aduce niciodată schimbarea pe care ne-o dorim.

Ce NU se schimbă?

Cele mai frecvente temeri ale cetățenilor sunt că: „Vom pierde satul și identitatea locală?”, „Serviciile și primarul vor fi mai departe de oameni?”, „Satul nostru mic va fi discriminat după amalgamarea voluntară?”, „Vom rămâne fără școală sau grădiniță?” și altele. Aceste îngrijorări sunt firești. Este important să venim cu mai multe detalii pentru a clarifica aceste îngrijorări:

Satul rămâne sat. Denumirea localității se păstrează, identitatea comunitară, tradițiile și viața locală continuă. Amalgamarea voluntară se referă doar la organizarea administrativă și la modul de funcționare al primăriei, nu la dispariția comunității locale.

Serviciile publice vor fi mai bune și mai aproape de oameni. După unirea mai multor primării, accesul la servicii publice nu se va reduce, dimpotrivă, va fi organizat într-un mod mai eficient și mai accesibil la nivel local. În fiecare localitate va funcționa un Centru Unificat de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS), de regulă în clădirea fostei primării. Aceste centre vor asigura prezența instituțională în comunitate și vor oferi acces direct la peste 600 de servicii publice, fără ca cetățenii să fie nevoiți să se deplaseze în altă localitate. Specialistul CUPS va fi prezent pentru a oferi suport celor care nu au semnătură electronică sau abilități digitale avansate. În plus, legătura cu primăria va fi menținută permanent prin reprezentantul primarului, care va activa în comunitate și va asigura comunicarea directă între cetățeni și primăria consolidată.

Satul mic nu va fi dezavantajat. Scopul este creșterea nivelului de trai în toate localitățile, printr-o alocare corectă și echilibrată a resurselor și a proiectelor. Bugetul devine comun și este gestionat de consiliul local al noii primării. Deciziile privind investițiile se iau prin vot. Localitățile mici vor avea cel mai mult de câștigat, deoarece proiectele esențiale pentru ele devin prioritare în planificarea investițiilor. În același timp, administrațiile își unesc resursele pentru a accesa fonduri externe și pentru a implementa proiecte mai mari, care altfel ar fi greu de realizat individual.

Implicarea cetățenilor rămâne esențială: prin consultări publice, inițiative și participare activă la luarea deciziilor, locuitorii influențează direct prioritățile de dezvoltare ale comunității lor.

Grădinița, școala și alte instituții publice din localitate nu se închid. Amalgamarea voluntară nu afectează nicidecum procesul educațional. Deciziile privind organizarea instituțiilor publice după amalgamare sunt luate de consiliul local, în urma unor consultări extinse cu cetățenii și în funcție de necesitățile reale ale comunității și de resursele disponibile. În cazul școlilor, deciziile aparțin ministerului de resort și se bazează pe analize demografice, numărul de copii din localitate și standardele naționale din educație.

- ▶ **Satele și identitatea locală nu dispar. Satul rămâne sat, denumirea și viața comunitară se păstrează, iar tradițiile și identitatea culturală continuă.**
- ▶ **Accesul la servicii și primărie rămâne asigurat. Serviciile publice rămân în comunitate și devin mai accesibile, prin Centrele Unificate de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS) și prin reprezentantul primarului, care mențin legătura directă cu cetățenii.**
- ▶ **Resursele sunt gestionate transparent la nivel local, prin deciziile consiliului local al noii primării și cu implicarea activă a cetățenilor în stabilirea priorităților.**
- ▶ **Localitățile mici vor avea cel mai mult de câștigat. Prin unirea resurselor și a capacităților administrative, comunitățile mici vor beneficia de proiecte și investiții pe care, separat, le-ar fi realizat mult mai greu.**
- ▶ **În procesul de amalgamare voluntară, nu se desființează școlile, grădinițele sau alte instituții. Deciziile privind organizarea și funcționarea instituțiilor publice din localitate se iau de către consiliul local (după caz, de ministerele competente).**
- ▶ **Amalgamarea voluntară este despre sate care au viitor, despre primării care pot lucra mai bine și despre oameni care merită condiții mai bune de trai.**

Ce se schimbă?

O primărie mai puternică pentru fiecare comunitate

Administrațiile mai multor sate își pun la un loc resursele pentru a crea o primărie nouă. Amalgamarea voluntară înseamnă că noua primărie va deveni una modernă și consolidată care va dispune de un aparat de 10-20 de angajați, spre deosebire de primăriile actuale, care funcționează cu doar 4-6 angajați nevoiți să acopere toate domeniile administrative.

În practică, acest lucru înseamnă:

- ▶ Specialiști dedicați pe achiziții publice (licitațiile pentru drumuri, rețele de apă sau școli se fac corect, rapid și la prețul pieței).
- ▶ Manageri de proiecte care pot scrie, câștiga și implementa proiecte europene (bani pe care primăriile mici nu îi pot accesa astăzi).
- ▶ Specialist IT și digitalizare (cereri online, plăți online, acces digital la toate documentele și serviciile).

Guvernul va aloca de trei ori mai mulți bani pentru investiții în infrastructură noilor primării

Amalgamarea voluntară vine cu sprijin financiar substanțial pentru noile primării. Guvernul va acorda 3 stimulente financiare în procesul de amalgamare voluntară a primăriilor:

- **Stimulentul 1** (Transfer cu destinație specială pentru pregătirea procesului de amalgamare): sumă fixă între 400.000 și 1.000.000 lei, în funcție de numărul populației din cluster⁴, acordată o singură dată pentru acoperirea costurilor de consultanță și elaborare a documentației sau pentru crearea CUPS.
- **Stimulentul 2** (Transfer cu destinație specială pentru infrastructură): 3.000 lei per locuitor, multiplicat în funcție de numărul de localități din cluster. Acesta este stimulentele principal, triplu față de valoarea anterioară de 1.000 lei/locuitor. Suma rezultată este disponibilă pentru investiții în infrastructură locală.
- **Stimulentul 3** (Transfer cu destinație generală pentru susținerea bugetului local): între 500.000 și 2.000.000 lei pe an, timp de 3 ani (2028–2030), în funcție de dimensiunea populației. Asigură stabilitate bugetară în perioada de tranziție.

Costul total al pachetului de stimulente pentru perioada 2026-2030 este de **6,491 miliarde de lei**. Aceasta este o investiție majoră pentru dezvoltarea locală, ținută direct pentru îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice la nivel local și, în final, creșterea calității vieții oamenilor. Este important să avem primării puternice care să gestioneze astfel de proiecte de impact pentru cetățeni, atât acum, cât și în viitor.

⁴ Cluster - grup de primării care au inițiat un proces de amalgamare voluntară sau care au format o nouă primărie amalgamată.

Pe platforma <https://primariiputernice.gov.md/> găsiți mai multe instrumente interactive ale Cancelariei de Stat, utile pentru toți cei interesați de procesul de amalgamare voluntară, dar și de activitatea primăriilor.

Primul este Amalgamatorul - <https://amalgamator.gov.md> un instrument prin care aleșii locali și cetățenii pot simula diferite modele și scenarii de amalgamare. La accesare, când se deschide harta, puteți da la căutare (în colțul sus din stânga) sau selectați localitățile din cluster pe hartă și sistemul calculează automat cele 3 tipuri de stimulente prevăzute cadrul legal, care vor fi acordate de Guvern. Recomandăm să solicitați ca aceste cifre să vă fie prezentate la adunările publice organizate de către autoritățile locale cu cetățenii.

Al doilea instrument îl reprezintă [Bugetul primăriilor](#) - acesta permite analizarea modului în care sunt formate și cheltuite bugetele primăriilor. Astfel, cetățenii interesați pot vedea cât cheltuie fiecare primărie pentru administrație, servicii, educație preșcolară și alte domenii importante.

Aceste două instrumente oferă mai multă transparență, mai multă claritate și o bază pentru decizii corecte. Ele vor ajuta cetățenii și autoritățile locale să înțeleagă mai bine procesul de amalgamare voluntară și beneficiile acestuia.

Accesul la fonduri europene - oportunitate istorică

Integrarea europeană aduce în prim-plan oportunități de finanțare fără precedent pentru Republica Moldova, iar autoritățile locale trebuie să aibă capacități pentru a putea absorbi aceste fonduri. Aceste oportunități înseamnă milioane de euro pentru infrastructură, educație, sănătate, mediu, digitalizare, care vor deveni accesibile în perioada 2028-2034. Asemenea sume mari nu pot fi gestionate de o primărie cu 4 angajați, fără specialist în managementul proiectelor și fără proceduri de achiziții conforme.

O primărie consolidată, cu echipă specializată, are mai mare șanse să acceseze proiecte de finanțare externă și le va transforma în drumuri asfaltate, sisteme de apă potabilă, grădinițe modernizate și alte investiții care îmbunătățesc calitatea vieții. Fiecare an fără consolidare administrativă este un an în care comunitatea pierde aceste oportunități.

Serviciile rămân aproape de cetățeni

Centrul Unificat de Prestare a Serviciilor (CUPS)

Pentru a facilita accesul cetățenilor la servicii publice eficiente și aproape de casă, Guvernul extinde rețeaua de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS) în fiecare localitate în care nu va mai exista sediu de primărie. CUPS va funcționa, de regulă, chiar în clădirea fostei primării, care rămâne deschisă.

CUPS este conectat la toate platformele și registrele de stat. Practic, veți avea acces la peste 600 de servicii publice chiar în localitatea Dumneavoastră. Specialistul CUPS vă va ajuta să depuneți orice cerere, să obțineți orice act, să accesați orice serviciu public, fie că este vorba de

acte de stare civilă, certificate de rezidență, documente cadastrale, prestații sociale sau acte permissive.

De asemenea, serviciile sociale vor rămâne în clădirea fostei primării: asistentul social comunitar, specialistul pentru protecția drepturilor copilului vor rămâne în sat.

Ghișeul unic va deveni punctul principal prin care cetățenii interacționează cu administrația. În loc să meargă la mai multe instituții, oamenii depun o singură cerere, într-un singur loc, fizic sau online, iar administrația se ocupă mai departe de obținerea tuturor actelor și avizelor necesare. Instituțiile comunică între ele direct, prin sisteme digitale conectate, fără a mai solicita cetățenilor documente care există deja în registrele statului.

Serviciile pot fi accesate în două moduri: online, prin platformele digitale ale statului și aplicația EVO, sau fizic, prin CUPS-ul din localitate, cu ajutorul unui specialist CUPS. Astfel, va fi simplificată relația cetățenilor cu administrația și serviciile publice vor deveni mai accesibile pentru toți.

Totodată, vor fi digitalizate serviciile pe care le oferă primăriile. Astăzi, doar 9,1%⁵ dintre primăriile mici oferă majoritatea serviciilor în format digital.

Reprezentantul primarului

În plus, pe lângă crearea CUPS-ului, în fiecare localitate componentă a primăriei amalgamate va fi instituită funcția de **reprezentant primarului**, pentru a garanta că fiecare comunitate este ascultată și valorificată. Spre deosebire de un ales politic, acesta va fi un funcționar public delegat, numit direct de primar, a cărui misiune centrală este asigurarea unei legături instituționale permanente și coerente între cetățeni și administrația noii primării.

Prin acest rol, reprezentantul va asigura comunicarea transparentă, având mandatul clar de a consulta comunitatea și de a-i susține interesele specifice în fața decidenților locali. Concret, reprezentantul primarului vă va consulta, în prealabil, în legătură cu deciziile importante care privesc comunitatea Dumneavoastră, va organiza adunări publice, cel puțin trimestrial, pentru a prezenta rapoarte de activitate și planuri de investiții, va transmite primăriei nevoile și preocupările Dumneavoastră, va coordona activitatea CUPS-ului local și va ajuta locuitorii să navigheze platformele digitale ale statului.

Acest lucru înseamnă că, după amalgamarea voluntară, în fiecare sat va exista o persoană concretă, ușor de găsit, care cunoaște și care reprezintă activ locuitorii în fața administrației publice.

⁵ Sondaj național online în rândul primarilor și aleșilor locali, realizat la inițiativa Cancelariei de Stat în perioada 9-13 martie 2026 (n=983)

Drepturile cetățeanului în procesul de amalgamare voluntară

Procesul de amalgamare voluntară este reglementat de lege și include mai multe drepturi garantate cetățenilor. Acestea nu sunt declarații de principiu, dar sunt obligații legale ale autoritățile locale.

Dreptul de a fi informat

Autoritățile locale au obligația legală de a publica anunțul și proiectul privind decizia de amalgamare voluntară pe pagina web a primăriei, rețelele de socializare sau de a-l afișa la panoul informativ al primăriei, înainte ca decizia să fie luată. Aceasta include: lista primăriilor care se amalgamează, care va fi noul centru administrativ, cum se va numi noua primărie etc. Informația trebuie să fie accesibilă și înțeleasă, nu doar un document juridic afișat formal pe un panou informativ.

Aveți dreptul să cereți primarului sau funcționarilor din primărie orice document legat de procesul de amalgamare voluntară. Nu vi se poate refuza accesul la proiectul de decizie, la calculul stimulentei, la procesele-verbale sau la tabelul de sinteză al consultărilor.

Dreptul de a participa la consultări

Consultarea publică este o etapă în care cetățenii pot influența decizia privind amalgamarea voluntară. Autorităților locale sunt obligate să organizeze consultări publice în cadrul cărora vă puteți exprima opinii, îngrijorări sau propuneri cu privire la amalgamarea propusă. Consultările permit cetățenilor să depună observații scrise la primărie sau prin e-mail și, uneori, formulare online.

Cetățenii trebuie să aibă o oportunitate reală și documentată de a participa și de a-și exprima opinia.

Este recomandat ca dezbaterile publice să fie organizate în fiecare localitate din cluster, astfel încât oamenii să poată participa și discuta situația din localitatea lor. La consultări puteți cere explicații concrete despre: accesul la servicii publice, funcționarea CUPS-urilor, investițiile planificate, reprezentarea localităților în noua primărie, proiectele prioritare pentru satul Dumneavoastră, soarta clădirii actualei primării etc.

O simplă afișare a unui anunț la primărie, fără dezbateri și fără posibilitatea reală de participare, nu este suficientă. Dacă considerați că procesul de consultare a fost superficial sau netransparent, puteți sesiza oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, care verifică legalitatea procesului.

Dreptul de a formula observații și de a primi răspuns

Orice observație pe care o depuneți în scris pe parcursul perioadei de consultare trebuie înregistrată și inclusă în tabelul de sinteză sau procesul-verbal al consultărilor, un document obligatoriu din dosarul de amalgamare. Autoritățile locale au obligația să răspundă motivat fiecărei

observații: de ce a fost acceptată, parțial acceptată sau respinsă. Nu acceptați ca și răspuns „observație nerelevantă”, deoarece nu este un răspuns legal suficient.

Dacă observația Dumneavoastră nu apare în document sau nu a primit un răspuns motivat, puteți semnala acest lucru în cadrul consultărilor publice sau prin sesizare la Cancelaria de Stat.

Dreptul de a asista la ședințele consiliului local

Ședința consiliului local în care se votează decizia finală de amalgamare este **publică**. Aveți dreptul să participați, să urmăriți dezbaterile și votul și să solicitați înscrierea la cuvânt dacă regulamentul local o permite. Data și ora ședinței trebuie anunțate public cu minimum 3 zile înainte.

Decizia finală de amalgamare necesită votul majorității consilierilor locali aleși, nu al celor prezenți la ședință.

Cum vă implicați în procesul de amalgamare voluntară?

Participați la consultările publice

Consultarea publică este oportunitatea cea mai directă de a pune întrebări, de a exprima îngrijorări și de a înțelege concret ce se întâmplă. Venind la consultări, vă asigurați că vocea comunității Dumneavoastră este auzită, iar cu cât mai mulți cetățeni participă, cu atât mai credibil este procesul.

Participați la consultările publice indiferent dacă susțineți sau nu amalgamarea. Veniți și pentru a înțelege, și pentru a pune întrebări concrete, de exemplu: „Cum vor arăta serviciile după amalgamare?”, „Ce proiecte se vor implementa cu ajutorul stimulentei primite?” „Cum va funcționa CUPS-ul?”. Răspunsurile la aceste întrebări sunt cele mai bune argumente pentru a vă putea forma o poziție pro sau contra.

Depuneți observații scrise

Dacă aveți o îngrijorare specifică sau o propunere concretă cu privire la procesul de amalgamare voluntară, depuneți o observație în scris, la primărie, prin e-mail sau prin orice alt canal de consultare anunțat.

Se recomandă să formulați observațiile clar și concret. Comentariile, precum „Sunt împotriva!” nu au aceeași greutate ca și unele observații specifice, precum: „Mă îngrijorează că ar putea fi desființată casa de cultură din sat, solicit garanții explicite că serviciile medicale de familie rămân accesibile în localitate”. Prin faptul că menționați îngrijorări și temeri concrete și clare, acestea au mai multe șanse să fie luate în considerare și să producă un angajament public din partea autorităților.

Informați-vă din surse oficiale

Pe parcursul unui proces de amalgamare circulă inevitabil zvonuri false, uneori deliberat răspândite de cei care au interese contrare reformei. Înainte de a crede orice informație despre ce „pierde” comunitatea, verificați sursele oficiale:

- ▶ Pagina web: <https://primariiputernice.gov.md/> - toate documentele normative, ghidurile și modelele de documente sunt publicate.
- ▶ Instrumentul Amalgamatorul: <https://amalgamator.gov.md/> - calculați singur sumele de stimulente financiare pentru care este eligibilă comunitatea dvs.
- ▶ Proiectul de decizie publicat de primăria Dumneavoastră. - documentul oficial care arată exact cu care UAT-uri se va amalgama primăria dvs., membrii Grupului de lucru comun și alte detalii relevante care urmează să fie votate de consiliul local.
- ▶ Consultările publice în comunitatea dvs. - cea mai bună oportunitate de a pune întrebări direct autorităților.

Întrebări frecvente

Întrebare: Ce reprezintă centrul administrativ și cum se stabilește?

Răspuns: Centrul administrativ reprezintă localitatea în care va fi amplasată noua primărie. Centrul administrativ poate fi selectat de către localitățile participante prin consens sau prin aplicarea criteriilor din cadrul legal. În cazul selectării centrului administrativ în baza criteriilor, se aplică următorii parametri: demografic: UAT cu cel mai mare număr de locuitori; capacitatea fiscală pe locuitor: UAT cu cea mai mare capacitate fiscală, calculată ca sumă a veniturilor proprii și a celor colectate din impozitul pe venitul persoanelor fizice în UAT respectivă, raportată la numărul de locuitori ai acesteia; capacitatea de furnizare a serviciilor publice: UAT cu cel mai înalt nivel de conectare a gospodăriilor casnice la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. În caz de egalitate de puncte, se aplică și o serie de criterii de departajare, bazate pe numărul de școli și grădinițe, numărul de copii în aceste instituții și numărul medicilor de familie.

Întrebare: Dacă primăria din satul meu nu mai există, trebuie să merg până la centrul administrativ pentru orice act?

Răspuns: Nu. CUPS va funcționa în clădirea fostei primării din satul Dumneavoastră și va oferi acces la toate serviciile publice fără să fie nevoie să vă deplasați la centrul administrativ. De asemenea, reprezentantul primarului va fi prezent în localitate.

Întrebare: Primarul și consilierii noștri vor fi demisi după ce se ia decizia finală de amalgamare voluntară?

Răspuns: Primarul și consilierii locali rămân în funcție până la finalizarea mandatului actual (noiembrie 2027), asigurând gestionarea neîntreruptă a comunității. Alegerea unei conduceri unice pentru localitățile amalgamate se va face la alegerile locale generale din toamna 2027.

Întrebare: Cresc taxele și impozitele după amalgamarea voluntară?

Răspuns: Cotele de impozitare și taxele locale se stabilesc anual de consiliul local al noii primării prin decizie publică și dezbateri. Nu există nicio prevedere legală care să impună mărirea de taxe și impozite urmare a amalgamării voluntare.

Întrebare: Se va desființa școala sau centrul medical din sat?

Răspund: Amalgamarea voluntară nu presupune desființarea niciunei instituții publice. Deciziile privind rețeaua de instituții rămân la latitudinea consiliului local și a ministerelor competente și reprezintă procese separate de procesul de amalgamare voluntară. Cât privește școala, aceasta este fondată și administrată la moment de către consiliul raional și

conducerea instituției publice de învățământ respective, și nu are legătură cu unirea primăriilor.

Întrebare: Pot eu, ca cetățean, să inițiez procesul de amalgamare voluntară?

Răspuns: Procesul de amalgamare voluntară se inițiază prin decizii ale consiliilor locale ale UAT vizate. Sunt mai mulți actori locali care pot propune consiliilor locale respective să adopte aceste decizii de inițiere a amalgamării voluntare: primarul, $\frac{1}{3}$ din numărul consilierilor locali aleși și 10% din cetățenii cu drept de vot cu domiciliul în localitatea respectivă. Procedura de colectare a semnăturilor se face conform Codului electoral. Aceasta este mai complexă decât inițiativa primarului sau a $\frac{1}{3}$ din consilieri, dar este un drept garantat prin lege. După colectarea semnăturilor și validarea acestora de către CEC în modul prevăzut de cadrul legal, propunerea se înaintează consiliului local respectiv, care urmează să o examineze și să adopte decizia de inițiere a amalgamării voluntare.

Întrebare: Cum pot afla sumele concrete ale stimulentei care vor fi acordate comunităților ce aleg să-și unească primăriile?

Răspuns: Accesați instrumentul Amalgamator al Cancelariei de Stat la adresa <https://amalgamator.gov.md/> și selectați localitățile din cluster. Sistemul calculează automat stimulentele 1, 2 și 3. Cereți primarului să prezinte aceste cifre public.

Întrebare: Ce fac dacă consider că în procesul de amalgamare voluntară nu au fost respectate drepturile mele?

Răspuns: Puteți sesiza Cancelaria de Stat la cancelaria@gov.md, care exercită controlul de legalitate al procesului și emite avizul final. De asemenea, puteți adresa sesizări la consiliul local, la Cancelaria de Stat sau, dacă considerați că drepturile dvs. legale au fost încălcate, la instanța de judecată competentă.

Contact Cancelaria de Stat: cancelaria@gov.md | <https://primariiputernice.gov.md/>
Amalgamatorul: <https://amalgamator.gov.md/>

Despre acest ghid

Acest ghid este destinat cetățenilor și explică, pe înțelesul tuturor, ce înseamnă procesul de amalgamare voluntară a primăriilor și de ce este propus acesta în Republica Moldova. Scopul acestuia este să ofere informații clare despre cum funcționează procesul, cine îl inițiază, ce se schimbă și ce rămâne neschimbat pentru comunități.

Ghidul prezintă situația actuală a primăriilor mici, principalele probleme cu care acestea se confruntă și cum amalgamarea voluntară poate contribui la servicii publice mai eficiente și la investiții mai mari în localități. Totodată, explică drepturile cetățenilor în acest proces și modul în care aceștia pot participa la luarea deciziilor.

În esență, acest material este un instrument de informare publică, menit să ajute fiecare cetățean să înțeleagă foarte clar procesul de amalgamare voluntară și să își formeze propria opinie documentată și informată.

Baza legală a ghidului:

- Legea nr. 225/2023 privind amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale;
- Hotărârea Guvernului nr. 925/2023 privind aprobarea Metodologiei de amalgamare voluntară a unităților administrativ teritoriale;
- Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;
- Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.